

Міжнародне право

УДК 341 : 353

Заросило Володимир Олексійович

доктор юридичних наук, професор
завідувач кафедри управління безпекою,
правоохоронної та антикорупційної діяльності
інституту права імені Володимира Великого
Міжнародна академія управління персоналом

Заросило Владимир Алексеевич

доктор юридических наук, профессор,
заведующий кафедрой управления безопасностью
правоохранительной и антикоррупционной деятельности
института права имени Владимира Великого
Международная академия управления персоналом

Zarosylo Volodymyr

Doctor of Science of Law, Professor,
Chair of the Department of security management,
law enforcement and anticorruption activities
of the Volodymyr the Great Institute of Law
of the International Academy of Personnel Management

**ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОГО МИРОТВОРЧОГО РУХУ
ТА УЧАСТІ ПРАЦІВНИКІВ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
В МІЖНАРОДНИХ МИРОТВОРЧИХ МІСІЯХ І МОЖЛИВІСТЬ ЙОГО
РОЗВИТКУ**

**ИСТОРИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ МЕЖДУНАРОДНОГО
МИРОТВОРЧЕСКОГО ДВИЖЕНИЯ И УЧАСТИЯ РАБОТНИКОВ
ОРГАНОВ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ УКРАИНЫ В МЕЖДУНАРОДНЫХ
МИРОТВОРЧЕСКИХ МИССИЯХ И ВОЗМОЖНОСТЬ ЕГО РАЗВИТИЯ**

HISTORICAL ASPECTS OF INTERNATIONAL PEACE MOVEMENT AND PARTICIPATION OF THE OFFICERS OF INTERNAL AFFAIRS OF UKRAINE IN INTERNATIONAL PEACE MISSIONS AND POSSIBILITY OF ITS DEVELOPMENT

Анотація. У статті проводиться аналіз участі працівників органів внутрішніх справ у міжнародних миротворчих місіях та основних проблем, які виникали під час роботи в таких місіях. Встановлено, що працівники міліції брали активну участь у міжнародному миротворчому русі і сприяли як підвищенню іміджу держави, так і активному сприйняттю форм і методів роботи поліції зарубіжних країн. Сформовано пропозиції щодо подальшої участі працівників поліції у міжнародних миротворчих місіях.

Ключові слова міжнародні миротворчі місії, працівники органів внутрішніх справ, підготовка працівників для участі у міжнародних миротворчих місіях.

Аннотация. В статье проводится анализ участия работников органов внутренних дел в международных миротворческих миссиях и основных проблем, которые возникали во время работы в таких миссиях. Установлено, что работники милиции принимали активное участие в международном миротворческом движении и способствовали как повышению имиджа государства, так и активному восприятию форм и методов работы полиции зарубежных стран. Сформированы предложения по дальнейшему участию работников полиции в международных миротворческих миссиях.

Ключевые слова: международные миротворческие миссии, работники органов внутренних дел, подготовка работников для участия в международных миротворческих миссиях.

Summary. The article analyzes the participation of police officers in international peacekeeping missions and the major problems that arose during such missions. It was established that the police officers were actively involved in

international peace movement and promoted improving of the image of the state and active perception forms and methods of police work abroad. The suggestions for further participation of police officers in peacekeeping missions were formed.

Keywords: international peacekeeping missions, employees of the Interior, training of employees for participation in international peacekeeping missions.

Постановка проблеми В кінці ХХ сторіччя різко зросла кількість міжнародних конфліктів. При цьому таке явище було досить новим для міжнародної спільноти і викликало цілий ряд дискусій та пропозицій щодо їх вирішення. Основним інструментом вирішення та припинення конфліктів стала Організація Об'єднаних Націй. При активній діяльності ООН було відкрито миротворчі місії в Колишній Югославії, Анголі, Конго, Східному Тиморі, Руанді, Таджикистані та в ряді інших держав. Слід зазначити, що у світі в цей час склалася досить сприятлива міжнародна ситуація. СРСР перетворився на ряд незалежних держав. Російська Федерація була досить слабкою, щоб протиставити себе США та країнам Західної Європи. Тому більшість міжнародних миротворчих місій були досить успішними.

Велику роль у світовій політиці почала відігравати сама участь у міжнародних миротворчих місіях, тим більше для новоутворених країн зі складу колишнього Радянського Союзу. Керівництво більшості країн скористалося можливістю заявити про себе на міжнародній арені. Миротворчі контингенти направили Литва, Латвія, Естонія, Російська Федерація, Грузія, Вірменія, Казахстан та Азербайджан. Не змогли направити своїх миротворців Білорусь, Молдова та інші країни Середньої Азії.

Для України участь у міжнародному миротворчому русі стала як би мовити візитною карткою держави на міжнародній арені. Україна направила і військові і поліцейські контингенти до більшості країн, де відбувалися конфлікти. Починаючи з 1992 року в міжнародних операціях з підтримання миру і безпеки взяло участь більше 42 000 українських військовослужбовців, з яких 53 загинуло.

Поліцейські (працівники міліції) почали брати участь у міжнародних миротворчих операціях з 1994 року. При цьому участь працівників міліції була досить складною і відповідальною всі вони повинні були володіти вільно англійською мовою та вміти водити автомобіль.

У 2006 році наприклад, по кількості поліцейських, які брали участь у міжнародних миротворчих місіях Україна була на шостому місці у світі.

Даний період діяльності міліції України досить мало вивчався дослідниками і тому метою статті стає висвітлення окремих аспектів участі України та її поліцейських формувань у міжнародних миротворчих операціях.

Стан висвітлення проблеми Слід зазначити, що окремими дослідниками були вивчені певні сторони міжнародного миротворчого руху та участі України у ньому. У ряді дисертаційних досліджень [1, 2, 3, 4, 7] та наукових праць [6, 7] ці питання висвічувалися з різних позицій та з різних наукових точок зору. Разом з тим глибокого аналізу історичних аспектів участі працівників міліції України у міжнародних миротворчих операціях не біло проведено. В сучасних умовах коли в країні йде війна питання про участь працівників поліції в міжнародних миротворчих операціях мабуть ставити недоцільно, проте це питання є дискусійним в залежності з якого боку підходити до нього.

Виклад основних положень. Як вже було зазначено участь співробітників міліції в міжнародних миротворчих операціях почалася лише у 1994 році після прийняття Постанови Верховної Ради України від 19 листопада 1993 року [8]. У Постанові у п 2 ставилося завдання МВС України підготувати 20 осіб для можливого використання у силах цивільної поліції ООН у колишній Югославії.

Можна констатувати, що саме в цей період співпали декілька напрямів у сфері створення передумов щодо участі працівників органів внутрішніх справ України у міжнародній миротворчій діяльності

Серед них виділялися:

- розширення повноважень цивільної поліції Організації Об'єднаних Націй у міжнародних миротворчих операціях, тому що в певних конфліктах фаза припинення відкритих бойових дій вже закінчилася;
- військові не могли виконувати ті функції, які завжди виконують поліцейські і тому для стабілізації ситуації було прийнято рішення про застосування більшої кількості поліцейських;
- самі миротворчі операції змінювалися тобто розширювалося коло учасників крім військових в них були задіяні поліцейські, працівники прокуратури, пенітенціарних органів та т. ін..
- Україна, як самостійна держава бажала заявити про себе на міжнародній арені, тим більше фінансувалися ці операції з бюджету Організації Об'єднаних Націй

Разом з тим прийняття Постанови Верховної Ради України було тільки першим етапом для участі працівників органів внутрішніх справ України у міжнародних миротворчих операціях.

Для виконання згаданої постанови Верховної Ради України необхідно було розробити адміністративний механізм її виконання і розроблення такого механізму було покладено на МВС України.

Цей механізм повинен був включати наступні аспекти:

- формування критеріїв та системи відбору кандидатів для участі у міжнародних миротворчих місіях;
- забезпечення відповідної підготовки кандидатів з метою убезпечення поліцейських під час перебування у міжнародних миротворчих операціях;
- забезпечення екіпірування учасників міжнародних миротворчих місій відповідним майном та спорядженням;
- вирішення кадрових питань щодо заміни працівників, які перебували у міжнародних миротворчих операціях на місцях.

Слід зазначити, що формування системи заміни на місцях працівників органів внутрішніх справ, які перебували у міжнародних миротворчих місіях

було практично вирішено лише з прийняттям Закон України «Про Національну поліцію» [9]. До цього часу всі питання перебування працівників міліції за кордоном у міжнародних миротворчих місіях не були врегульовані в законодавстві.

Аналіз участі працівників міліції України в міжнародних миротворчих операціях показав, що 19 травня 1994 року в місто Загреб (Хорватія), де розташувався центральний штаб цивільної поліції ООН (UNPROFOR), виїхала перша група працівників міліції України у складі 9 осіб [10]

На той час в Україні не були вирішені питання щодо відбору, підготовки екіпірування та ряд інших, проте перша ротація працівників органів внутрішніх справ вже працювала в місії. Пізніше було проведено інші ротації, [10] у 2000 році до місії Організації Об'єднаних Націй в Косово було відправлено спеціальні миротворчі підрозділи.

В цілому в міжнародних миротворчих місіях за весь період з 1994 року брали участь понад 3 тис працівників органів внутрішніх справ.

Сучасний стан миротворчої діяльності є порівняно слабким, тому що Російська Федерація блокує будь-які спроби відкрити міжнародні миротворчі місії в тому числі і на Україні, де відбувається конфлікт між російськими збройними формуваннями і місцевими озброєними банд формуваннями та підрозділами Збройних сил України.

Українські миротворці беруть участь у окремих міжнародних миротворчих місіях, але масової участі у місіях вони не беруть. Разом з тим в Україні створено відповідну базу для підготовки працівників, які б могли брати участь у міжнародних миротворчих місіях. Створено міжнародний миротворчий центр, де проводиться підготовка працівників для участі у міжнародних миротворчих місіях, існують також певні відпрацьовані механізми забезпечення працівників поліції для участі у міжнародних миротворчих місіях.

Висновки 1. Участь працівників органів внутрішніх справ у міжнародних миротворчих місіях дало можливість Україні показати, що вона

є самостійною та незалежною державою, яка є миролюбною та може допомагати у підтриманні миру.

2. Сучасний стан миротворчих операцій показує, що в цьому напрямі є кризові явища, особливо, вони пов'язані з прийняттям рішень про відкриття міжнародних миротворчих операцій.

3. Разом з тим незважаючи на проблеми, які виникають в міжнародному миротворчому русі питання про участь працівників поліції України у міжнародних миротворчих місіях не може бути знято з порядку денного.

Література

1. Телічкін О.О. Правоохоронна діяльність у сфері забезпечення міжнародного миру і безпеки: організаційно-правові засади / О.О. Телічкін // дис. доктора юридичн. наук 12. 00. 07 – Х. 2004. – 428 с.
2. Барсуков К.В. Адміністративно-правове забезпечення проходження служби працівниками органів внутрішніх справ у складі міжнародних миротворчих підрозділів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук / К. В. Барсуков. - К., 2010.
3. Коропатник І.М. Організаційно-правові аспекти використання підрозділів Збройних сил України у міжнародних миротворчих операціях. / І.М. Коропатник // Дисертац. канд. юридичн. наук 12. 00. 07. Ірпінь. – 2006 – 228 с
4. Спринчук С.В. Психологічні особливості відбору працівників ОВС України для участі в міжнародних миротворчих операціях / дисертац канд. псих наук 19.00.06 К. – 2012, - 214 с.
5. Акулов С.О. Сили та засоби в міжнародних миротворчих операціях: політологічний аналіз: автореф. дис. на здобуття наук. ступ. канд. політ. наук / С.О. Акулов. - К. : Національний інститут стратегічних досліджень, 2004. - 204 с.
6. Телічкін О.О. Управління миротворчою правоохоронною діяльністю/ За заг. ред. О.М. Бандурки. – Х.: Основа, 2002 – 120 с.

7. Ануфриев Н.И. Деятельность гражданской полиции на территории бывшей Югославии / Н.И. Ануфриев, Л.Ф. Шестопалова, Г.А. Свислоцкий, А.А. Теличкин. - К.: Пресса Украины, 1999. - 192 с.
8. Про збільшення чисельності батальйону Збройних Сил України в Миротворчих Силах ООН на території колишньої Югославії та надіслання групи військових спостерігачів : постанова Верховної Ради України : від 19 листопада 1993 року № 3626–ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 49. – ст.465.
9. Про Національну поліцію: Закон України від 2 липня 2015 року № 580-VIII, Відомості Верховної Ради, 2015, № 40-41, ст.379
10. Заросило В.О. Адміністративно-правове забезпечення участі працівників органів внутрішніх справ України у міжнародній миротворчій діяльності. Дис. доктора юридичн. наук 12. 00. 07 / В.О. Заросило // - К. 2009 – 545 с.